॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ व्यथयेयुरिमे सेनां देवानामपि सञ्जय। आहवे न्यवर्त्तन्त वृकोदरमुखा नृपाः।
संप्रयुक्तः किलैवायं दिष्टे भवति पूरुषः। तस्मिन्नेव च सर्व्वार्थाः प्रदृश्यन्ते पृथग्विधाः।
दीर्घं विप्रोषितः कालमरण्ये जटिलोऽजिनी। अज्ञातश्चैव लोकस्य विजहार युधिष्ठिरः।
स एव महतीं सेनां समावर्त्तयदाहवे। किमन्यद्दैवसंयोगान्मम पुत्रस्य चाभवत्।
युक्त एव हि भाग्येन ध्रुवमुत्पद्यते नरः। स तथा क्रुध्यते तेन न यथा स्वयमिच्छति। १०५०
द्यूतव्यसनमासाद्य क्लेशितो हि युधिष्ठिरः। स पुनर्भागधेयेन सहायानुपलब्धवान्।
अद्य मे केकया लब्धाः कोशिकाः कोशलाश्च ये। चेदयश्चापरे वङ्गा मामेव समुपाश्रिताः।
पृथिवी भूयसी तात मम पार्थस्य नो तथा। इति मामब्रवीत् सूत मन्दो दुर्य्योधनः पुरा।
तस्य सेनासमूहस्य मध्ये द्रोणः सुरक्षितः। निहतः पार्षतेनाजौ किमन्यद्भागधेयतः।
मध्ये राज्ञां महाबाहुं सदा युद्धाभिनन्दिनं। सर्व्वास्त्रपारगं द्रोणं कथं मृत्युमुपेयिवान्। १०५५
समनुप्राप्तकृच्छ्रोऽहं मोहं परममागतः। भीमद्रोणौ हतौ श्रुत्वा नाहं जीवितुमुत्सहे।
यन्मां क्षत्ताब्रवीत्तात प्रपश्यन पुत्रगृद्धिनं। दुर्य्योधनेन तत्सर्व्वं प्राप्तं सूत मया सह।
नृशंसन्तु परं नु स्यात् भक्त्या दुर्य्योधनं यदि। पुत्रशेषं चिकीर्षेयं कृत्स्नेन मरणं व्रजेत्।
यो हि धर्म्मं परित्यज्य भवत्यर्थपरो नृपः। सोऽस्माच्च हीयते लोकात् क्षुद्रभावञ्च गच्छति।
अद्य चाप्यस्य राष्ट्रस्य हतोत्साहस्य सञ्जय। अवशेषं न पश्यामि ककुदे मृदिते सति। १०६०
कथं स्यादवशेषो हि धुर्य्ययोरभ्यतीतयोः। यौ नित्यमुपजीवामः चर्मिणौ पुरुषर्षभौ।
व्यक्तमेव च मे शंस यथायुद्धमवर्त्तत। केऽयुध्यन् केऽव्यपाकर्षन् के क्षुद्राः प्राद्रवन् भयात्।
धनञ्जयञ्च मे शंस यद्यचक्रे रथर्षभः। तस्माद्भयं नो भूयिष्ठं भ्रातृव्याच्च वृकोदरात्।
यथासीच्च निवृत्तेषु पाण्डवेयेषु सञ्जय। मम सैन्यावशेषस्य सन्निपातः सुदारुणः।
कथञ्च वो मनस्तात निवृत्तेष्वभवत्तदा। मामकानाञ्च के शूरास्तेषां तत्र न्यवारयन्। १०६५
इति श्रीमहाभारते द्रोणपर्व्वणि संशप्तकबधपर्व्वणि धृतराष्ट्रवाक्ये चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥
॥ सञ्जय उवाच ॥ महद्भैरवमासीन्नः सन्निवृत्तेषु पाण्डुषु। दृष्ट्वा द्रोणं क्षाद्यमानं तैर्भास्करमिवाम्बुदैः।
तैश्चोद्धतं रजस्तीव्रमवचक्रे चमूस्तव। ततो हतममंस्याम द्रोणं दृष्टिपथे हते।
तांस्तु शूरान् महेष्वासान् क्रूरं कर्म्म चिकीर्षतः। दृष्ट्वा दुर्य्योधनस्तूर्णं स्वसैन्यं समचूचुदत्।
यथाशक्ति यथोत्साहं यथासत्त्वं नराधिपाः। वारयध्वं यथायोगं पाण्डवानामनीकिनीं।
ततो दुर्म्मर्षणो भीममभ्यगच्छत् सुतस्तव। आरादृष्ट्वा किरन् बाणैरिच्छन् द्रोणस्य जीवितं। १०७०
बाणैः समाचिनोद्भीमं क्रुद्धो मृत्युरिवाहवे। तञ्च भीमो तुदद्बाणैस्तदासीत्तुमुलं महत्।
त ईश्वरसमादिष्टाः प्राज्ञाः शूराः प्रहारिणः। राज्यं मृत्युभयं त्यक्त्वा प्रत्यतिष्ठन् परान् युधि।
कृतवर्म्मा शिनेः पौत्रं मत्तो मत्तमिव द्विपं। सैन्धवः क्षत्रवर्म्माणमायान्तं निशितैः शरैः।
उग्रधन्वा महेष्वासं यत्तो द्रोणादवारयत्। कृतवर्म्मा सिन्धुपतेश्छित्त्वा केतनकार्मुके।